

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1977/36

Karar Sayısı:1977/130

Karar Günü:3/11/1977

Resmi Gazete tarih/sayı:24.2.1978/16210

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme : Tokat Ağır Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 3006 sayılı Kanunla değişik 14. maddesinin son fıkrasındaki "Âmme emniyeti bakımından davanın naklini istemek Adliye Vekiline aittir." hükmünün Anayasa'nın 2, 7, 32 ve 132. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istenmiştir.

I. OLAY:

Kan gütme saiki ile adam öldürmeye kalkışmak ve izinsiz silâh taşımak suçlarından sanıklar hakkında Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde açılan kamu davasının duruşması sırasında Adalet Bakanı, davanın bu yer Ağır Ceza Mahkemesinde görülmesinin kamu emniyeti için tehlikeli olduğunu bildirerek davanın başka bir yer Ağır Ceza Mahkemesine naklini istemesi üzerine Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesince, davanın Tokat Ağır Ceza Mahkemesine nakline karar verilmiş ve bu mahkemede yapılan duruşma sırasında Cumhuriyet Savcısı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 3006 sayılı Kanunla değişik 14. maddesinin son fıkrası hükmünün Anayasa'ya "aykırı olduğunu öne sürmüş ve mahkemece de bu iddia ciddi görülerek sözü edilen hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

III. YASA KURALLARI :

1- 4/4/1929 günlü, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 8/6/1936 günlü, 3006 sayılı Kanunla değişik 14. maddesi şöyledir:

Madde 14- Selâhiyetli hâkim veya mahkeme, hukukî veya fiilî sebepler dolayısıyla kaza vazifesini ifâ edemeyecek halde bulunur, yahut tahkikatın orada icrası Âmmenin emniyeti için tehlikeli olursa Yüksek vazifeli mahkeme davanın başka yerde bulunan aynı derecede bir mahkemeye nakline karar verir.

Âmme emniyeti için dava naklini istemek Adliye Vekiline aittir.

2- Dayanılan Anayasa kuralları:

Anayasa'nın 2, 7, 32 ve 132. maddeleri aşağıdadır :

Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Madde 7- Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.

Madde 32- (29/9/1971, 1488) Hiç kimse, kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz.

Bir kimseyi kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.

Esas Sayısı:1977/36
Karar Sayısı:1977/130

Madde 132- Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasa'ya, Kanuna, Hukuka ve vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiç bir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ite idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare mahkeme kararlarını hiç bir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

IV. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi'nin 7/4/1977 gününde Kani Vrana, Şevket Müftügil, Ahmet Akar, Halit Zarbun, Ziya Önel, Abdullah Üner, Ahmet Koçak, Fahrettin Uluç, Muhittin Gürün, Lûtfi Ömerbaş, Ahmet Erdoğan, Ahmet Salih Çebi, Adil Esmer, Nihat O. Akçakayalıoğlu ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla içtüzüğün 15. maddesi uyarınca yaptığı ilk toplantısında; mahkemenin, itiraz konusu hükmü uygulama durumunda olup olmadığı ve dolayısıyla bu konuda Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisi bulunup bulunmadığı sorunu üzerinde durulmuştur.

Anayasa'nın değişik 151. maddesinin ilk fıkrasında; "Bir davaya bakmakta olan mahkeme uygulanacak bir kanunun hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır" denilmekte ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 44 sayılı Yasanın 27. maddesinde de bu kural yinelenmektedir. Bu hükümlere göre; bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde bakmakta olduğu bir dava bulunması ve iptalini istediği yasa hükmünün de bu davada uygulanması gerekmektedir. Olayda mahkemenin elinde yasaya uygun biçimde açılmış bir dava bulunduğu kuşkusuzdur. İtiraz konusu hükmün, bu davada mahkemece uygulanıp uygulanamayacağı sorununa gelince: Sanıklar hakkında öldürmeye kalkışmak ve ruhsatsız silâh taşımak eylemlerinden ötürü yetkili ve görevli bulunan Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmıştır. Ancak, davanın bu mahkemede görülmesi sırasında Adalet Bakanı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 14. maddesinin itiraz konusu son fıkrasındaki "amme emniyeti için dava naklini istemek Adliye Vekiline aittir." hükmüne dayanarak davanın başka bir mahkemeye naklini istemiş, bunun üzerine Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesince de dava Tokat Ağır Ceza Mahkemesine nakledilmiştir. Böyle bir durum karşısında kendisine dava nakledilmiş olan mahkeme, davayı görmeye yetkili ve görevli olup olmadığını, davanın naklinde dayanan yasa hükümlerinin Anayasa'ya uygun bulunup bulunmadığını araştırma durumundadır. Böyle bir inceleme Anayasa'nın 32. maddesindeki "hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz." kuralının doğal bir sonucudur. Bir mahkemenin, elindeki dava dolayısıyla ilgili yasa hükümleri üzerinde yaptığı böyle bir inceleme ise o yasa kurallarının davada uygulanmasından başka bir şey değildir. Böyle olunca itiraz yoluna başvuran mahkeme, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 14. maddesinin itiraz konusu son fıkrası hükmünü bu davada uygulama durumundadır ve Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisi vardır.

Bu nedenlerle ve dosyanın eksiğide bulunmadığından işin esasının incelenmesine (Kani Vrana, Abdulah Üner, Ahmet Erdoğan, Ahmet Salih Çebi ve Adil Esmer'in itiraz konusu hükmün mahkemenin davada uygulayacağı kural olmadığından itirazın yetkisizlik nedeniyle reddi gerektiği yolundaki) karşıoylarıyla ve oyçokluğuyla 7/4/1977 gününde karar verilmiştir.

V. ESASIN İNCELENMESİ:

Esas Sayısı:1977/36
Karar Sayısı:1977/130

Davanın esasına ilişkin rapor, Mahkemenin başvurma kararı, iptali istenen yasa kuralı, ilgili Anayasa hükümleri, bunlara ilişkin yasama belgeleri ve konu ile ilgili Anayasa metinleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Konuya açıklık getirebilmek için;

A- Ceza Usulü Hukukuna göre Mahkemelerin "görev" ve "yetki" lerinin nitelikleri,

B- Hukuk Devleti ilkesi, tabî veya kanunî hâkim kavramı,

C- İtiraz konusu hükmün, Adalet Bakanına, mahkemelere ve hâkimlere yargı yetkisinin kullanılmasında emir ve talimat verme veya tavsiye ve telkinde bulunma yetkisi verip vermediği,

Ç- İtiraz konusu hükme göre Yargıtay'ın Adalet Bakanının istemiyle bağlı olup olmadığı,

Sorunlarının incelenmesi gerekli görülmüştür.

1- Bilindiği gibi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre bir davaya bakmak yetkisi genel olarak suçun işlendiği yer mahkemesine ait ise de (madde 8), kimi zorunlu nedenlerden dolayı yasalarda bu kurala ayırık hükümlerin yer aldığı da bir gerçektir. Örneğin; yetkili hâkim veya mahkemenin hukukî veya eylemlî nedenlerle yargı görevini yapamayacak durumda bulunması, davanın orada görülmesinin kamu emniyetini koruma bakımından tehlikeli olması gibi nedenlerle davanın yüksek görevli mahkemece başka bir yer mahkemesine nakledilmesi usulü çağdaş demokratik hukuk devletlerinde de öngörülmektedir. Bu gibi zorunlu durumlar nedeniyle davanın aynı derecedeki başka bir yer mahkemesine nakledilmesinde; davanın her türlü etki dışında görülmesi, gerek taraflarla avukatlarının, gerek o davaya bakacak hâkimlerin tam bir güvenlik içinde görevlerim yapabilmelerinin ve adaletin tam bir güvence içinde yerine getirilmesinin sağlanması gibi çeşitli yararları bulunduğu da bir gerçektir. Kan gütmeye nedeni ile işlenen bir adam öldürme olayında sanığın aynı nedenle öldürülme olasılığı altında duruşmalara getirilip götürülmesinin ciddi bir sorun yaratması, sanığı savunan avukatın karşı tarafça baskı altına alınmak istenmesi, davaya bakmakta olan hâkimlerin güvenliklerinden endişe edilir bir durumun ortaya çıkması veya davanın görülmesi sırasında sanık yandaşlarıyla öldürülenin yakınları arasında silâhlı bir çatışmanın meydana gelebileceği yolunda belirtiler bulunması gibi durumlar karşısında, davanın o yerde görülmesi konusundaki direnmenin büyük sakıncalar doğuracağı açıktır. Oysa, yurttaşların mal ve can güvenliğiyle ilgili adalet ve yargı işlerinin büyük bir önem taşıdığı, bu hizmetlerin görülmesinde ve yürütülmesinde hiçbir etki, kaygı ve kuşkuyla yer verilmemesi tartışmasız kabul edilmesi gereken gerçeklerdendir.

Şurasını da eklemek gerekir ki; bu gibi zorunlu nedenlerle dava başka yerdeki herhangi bir mahkemeye değil, aynı nitelikteki suçlara ilişkin davalara bakmakla görevli olan mahkemeye nakledilecek ve bu suretle Ceza Usulü Hukukunun önemli konularından biri olan "güvence ilkesi" korunmuş olacaktır.

İşlenen suçun niteliği veya sanığın sıfatı bakımından davaya hangi mahkemenin (Sulh, Asliye, Ağır Ceza, Yüce Divan) bakacağı görev" sorununu ilgilendirmektedir. Görev sorunu, kamu düzeni ile ilgili olduğundan davanın her evresinde taraflarca öne sürülebileceği gibi mahkemece de kendiliğinden gözönünde bulundurulması gerektiği halde "yetki sorunu" başka deyimle davaya suçun işlendiği yerdeki mahkemede bakılması kuralı, Ceza Usulü Hukukunda görev sorunu kadar önemli sayılmamıştır. Bu nedenle yetkisizlik itirazının ancak soruşturmanın belli bir evresine kadar ileri sürülebileceği, ondan sonraki evrelerde tarafların bu yolda bir itirazda bulunamayacağı, mahkemelerin de kendiliklerinden yetkisizlik karar veremeyecekleri bir kural olarak kabul edilmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle çağdaş demokratik hukuk devletlerinde görev kuralına hiçbir ayrıık durum tanınmamış olmasına karşın, "yetki" kuralının çeşitli istisnalarının kabulü zorunluğu duyulmuş ve davanın nakli yöntemine de bu nedenle yer verilmiş bulunmaktadır.

2- Türkiye Cumhuriyetinin, Anayasa'nın 2. maddesinde nitelikleri belirtilen, bir hukuk devleti olduğu ve 7. maddesinde de, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı yazılıdır.

Hukuk devleti, kısaca; kişi hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, bu hakları koruyan, adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmeye kendini zorunlu kılan, bütün çalışmalarında hukuka ve Anayasa'ya uyan devlet demektir. Devlet organlarının çalışmalarında hukuka ve Anayasa'ya uymaları, bu organların bütün işlemlerinin yargı denetimine bağı tutulması hâkimlerin bağımsızlığı, hâkimlik güvencesi, "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi ile "kanunî yargı yolu" ilkesi de hukuk devleti kavramının gereklerindedir. Anayasa'nın 20/9/1971 günlü, 1488 sayılı Yasa ile değışik 32. maddesinin birinci fıkrasında; "Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz." kuralı yer almaktadır. Bu da hukuk devleti kavramının kapsadığı bir kuraldır. Bu kurala göre tabî veya kanunî hâkim kavramı, bir suçun İşlenmesinden önce yasa ile kurulmuş ve o suçlara ilişkin davalara bakmakla görevli ve yetkili kılınmış mahkemeler anlamını ifade eder. Hangi davaların nerelerde ve hangi mahkemelerde görüleceğı ise, Ceza Muhakameleri Usulü Kanununda Anayasa'nın bu maddesindeki kural doğrultusunda saptanmıştır. Davaya, suçun işlendiğı yerdeki görevli mahkemede bakılması bir yasa kuralı ise de, davaya suçun işlendiğı yerdeki görevli mahkemece bakılması kamu güvenliği bakımından tehlikeli görüldüğünde yüksek görevli mahkemece başka yerdeki görevli bir mahkemeye nakledilmesi yöntemi de yine önceden yasa ile öngörölmüş bir kuraldır. Böylece yüksek görevli mahkemenin verdiği nakil karar ile kendisine davanın nakledildiğı mahkeme de yetkili ve kanunî mahkeme durumuna gelmektedir.

Bu nedenler dikkate alındığında, bir davanın yüksek görevli mahkemece yasalardaki koşullarla başka bir yer mahkemesine nakledilmesinde kanunî hâkim kavramına ve Anayasa'nın 32. maddesinin birinci fıkrasındaki hükme ters düşen bir durum olmadığı gibi hukuk devleti kavramına ve mahkemelerin bağımsızlığı ilkesine ve dolayısıyla Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine bir aykırılık da sözkonusu olamaz.

Anayasa'nın, mahkemelerin bağımsızlığı başlığını taşıyan 132. maddesinin birinci fıkrasında; hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasa'ya, kanuna, hukuka ve vicdanî kanaatlarına göre hüküm verecekleri, hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyecekleri tavsiye ve telkinde bulunamayacakları belirtilmiştir. Anayasa'nın bu maddesiyle hâkimlere ve mahkemelere tanınan güvencenin, yurdun her köşesindeki bütün hâkim ve mahkemeler için geçerli olduğu kuşkusuzdur. Bir yerdeki Ağır Ceza Mahkemesinin daha çok, başka yerdeki mahkemenin ise daha az güvenceli olduğu gibi bir görüşe yer verilemez. Bu açıdan bakılınca da, davanın başka yere nakledilmesi ile hâkim ve mahkemelerin bağımsızlığında ve davanın hukuka ve adalete uygun biçimde ve tam bir yansızlık içinde görülüp yürütölmesi konusunda bir duraksamaya yer yoktur.

3- İtiraz konusu hükmün, Adalet Bakanınca mahkemelere, yargı yetkisinin kullanılmasında emir ve talimat verme veya tavsiye veya telkinde bulunma niteliğini taşıyıp taşımadığı sorununa gelince; Anayasa'nın 132. maddesinin ikinci fıkrası hükmü "yargı yetkisinin kullanılması" ile sınırlı bulunmaktadır. Ceza Muhakameleri Usulü Kanununun 14. maddesinin son fıkrasının; Adalet Bakanına, bir davanın görülmesinde yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili emir ve talimat vermek veya tavsiye ve telkinde bulunmak yetkisini vermediğı açıktır. İtiraz konusu hükmün Adalet Bakanına verdiği yetki, sadece bir davanın orada görülmesinin kamu düzeni bakımından tehlike arzettiğini yetkili yargı merciine bildirerek davanın başka bir yer mahkemesine naklini istemekten

Esas Sayısı:1977/36
Karar Sayısı:1977/130

ibarettir. Adalet Bakanının nakle karar vermek, veya davanın belli hâkim veya mahkemeye naklini isteme yetkisi de yoktur. Ancak kamu düzeni bakımından tehlikeyi araştırıp saptayacak yürütme organı, bütün kolluk kuvvetlerini emrinde bulundurması ve daha iyi haber alma olanağına sahip olması nedeniyle, davanın naklini isteme yetkisi de, bu organın Adalet işlerinde temsilcisi olan Adalet Bakanına verilmiş bulunmaktadır

4- İtiraz konusu hükümde Adalet Bakanına sadece kamu güvenliği bakımından davanın naklini isteme yetkisi verilmiş, bunun ötesinde yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir hak tanınmamıştır. Adalet Bakanının bu isteği üzerine karar vermek yetkisi ise Yargıtaya aittir. Bu yüksek Mahkeme, gerektiğinde araştırma yaparak davanın nakli için, yasal bir neden bulunup bulunmadığını, varsa nereye nakledilmesinin uygun olacağını serbestçe takdir edecektir. Yüksek Mahkeme Adalet Bakanlığınca gösterilen nedenlerle bağlı değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle itirazın reddine karar verilmesi gerekir.

VI. SONUÇ :

4/4/1929 günlü, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 8/6/1936 günlü, 3006 sayılı Yasa ile değişik 14. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığına, itirazın reddine,

3/11/1977 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Kâni Vrana

Başkanvekili
Şevket Müftügil

Üye
Ziya Önel

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Adil Esmer

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

KARŞIOY YAZISI

Bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine itiraz yolu ile başvurabilmesi için, Anayasa'nın 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri uyarınca, elinde görülmekte olan bir davanın bulunması ve iptalini istediği yasa kuralını bu davada uygulama durumunda olması koşullarının yerine gelmesi gerekmektedir.

Bu işte Mahkemenin elinde görülmekte olan bir dava vardır. Ancak, Mahkemenin itiraz konusu yaptığı yasa kuralını bu davada uygulama durumunda olup olmadığının tartışılması uygun görülmüştür.

Bir ceza davasına bakmağa yer itibariyle yetkili mahkeme, Anayasa'ya uygun olarak kanunla belli edilmektedir. Yine, kanunda gösterilen nedenlerle bir ceza davasının başka yer mahkemesine nakline karar vermek, kanunun belli ettiği mahkemenin yetkisi içine girmektedir.

O halde bir ceza davasının gösterilen nedenlerle başka bir yer mahkemesine nakline karar vermek yasaca görevli kılınan mahkemece kullanılabilecek bir yetki ve bu yerin verdiği kararlar da kazaî nitelikte ve uyulmaları zorunlu olduğundan, iptali istenen yasa kuralının itiraz yoluna başvuran mahkemenin görmekte olduğu davada uygulama durumunda bulunduğu kabulüne olanak yoktur.

Bu bakımdan, ilk inceleme evresi sonunda verilen, itirazın esasının incelenmesine ilişkin karara, itirazın itiraz yoluna başvuran mahkemenin yetkisizliği nedeni ile reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesile karşıyım.

Başkan

Kâni Vrana

KARŞIOY YAZISI

Kangütme nedeniyle adam öldürmeye kalkışmak ve izinsiz silâh taşımak suçlarından sanıklar hakkında Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde görülmekte olan dava Adalet Bakanının istemi üzerine Yargıtay 3. Ceza Dairesince Kamu Güvenini koruma nedeniyle Tokat Ağır Ceza Mahkemesine nakledilmiş ve bu mahkemenin başvurusu üzerine de Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 14 .maddesinin son fıkrasındaki "Amme emniyeti bakımından davanın naklini istemek adliye vekiline aittir." hükmü Anayasa Mahkemesince esastan incelenerek karara bağlanmıştır.

İlk inceleme sırasında söz konusu hüküm, mahkemenin davada uygulayacağı, bir kural olmaması bakımından itirazın mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine karar verilmesi oyunda bulunmuştum. Bu düşüncemin gerekçeleri aşağıdadır.

Anayasa'nın 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddelerine göre; bir mahkemenin bir yasa hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğundan söz ederek Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi ancak mahkemenin o yasa hükmünü bu davada uygulaması koşuluna bağlı ve bununla sınırlı bulunmaktadır. Oysa; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 14. maddesinde kamu

güvenliğini koruma bakımından davanın naklini isteme yetkisi Adalet Bakanına ve nakil karar vermek yetkisi de Yüksek Görevli mahkemeye verilmiş olup Tokat Ağır Ceza Mahkemesinin bu maddenin uygulanmasıyla ne bir ilgisi ne de bu hususta bir yetkisi yoktur. Dava,, bu mahkemeye gelmeden önce Adalet Bakanı söz konusu madde hükmüne dayanarak davanın naklini istemiş, Yüksek Görevli mahkeme olan Yargıtay 3. Ceza Dairesince de yine bu maddenin verdiği yetki gereğince davanın nakline karar verilmiş ve bu suretle söz konusu 14. madde hükmü, mahkemenin dışındaki bu iki mercice uygulanarak nakil işlemi yasal olarak sonuçlanıp kesinlik kazanmış, bunun üzerine dava dosyası Tokat Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiştir.

Tokat Ağır Ceza Mahkemesinin, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun söz konusu 14. maddesi hükmünün Adalet Bakanınca veya Yargıtay'ca doğrumu, yanlışını uygulanmış diye hukuken bir incelemede bulunamayacağı açıktır. Bu yolda yapılan bir inceleme de mahkemenin bu madde hükmünü bu davada uyguladığı şeklinde yorumlanamaz. Aksine görüş, Anayasa'nın 151. ve 44 sayılı Yasanın 27. maddelerinin hükümlerine uygun düşmemektedir.

Mahkemenin, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun anılan 14. maddesini bu olayda uygulaması söz konusu olmadığına göre bu hükmün Anayasa'ya aykırılığını öne sürerek Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisi de bulunmamaktadır. İlk inceleme sırasında mahkemenin itirazının yetkisizliği dolayısıyla reddine karar verilmesi gerekirken işin esasının incelenmesine karar verilmesine bu nedenle karşıyız.

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Salih Çebi

KARŞIOY YAZISI

İtiraz konusu olayın özeti şöyledir :

A- Kan gütme amacı ile adam öldürmeye kalkışmak ve izinsiz silâh taşımak suçlarının sanıkları hakkında Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde açılan Kamu davasının duruşması sırasında, Adalet Bakanı, davanın bu yer Ağır Ceza Mahkemesinde görülmesinin Kamu güvenliği bakımından çekince bulunduğunu belirterek davanın başka bir yer Ağır Ceza Mahkemesine naklini istemiştir. Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesi bu istemi kabul ederek, davanın Tokat Ağır Ceza Mahkemesine nakline karar vermiştir. Bu mahkemede yapılan duruşma sırasında C. Savcısı, C.M.U.K. nun 3006 sayılı yasa ile değişik 14. maddesinin son fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmüş ve adı geçen mahkemece de bu sav ciddi görülerek söz konusu yargının iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

B- Tokat Ağır Ceza Mahkemesi'nin itiraz yolu ile bu konuda Anayasa Mahkemesine başvurusunun gerekçesinde, C.M.U.K. 14. maddesi son fıkrasının Anayasa'nın 2, 7, 32, ve 132. maddelerine aykırılığını belirleyen nedenler açıklanmaya çalışılmıştır. Anayasa'mızın 151. maddesine göre, itiraz yoluna başvuracak mahkeme, uygulanacak bir yasanın yargılarını Anayasa'ya

Esas Sayısı:1977/36
Karar Sayısı:1977/130

aykırı görürse ya da yanlardan birisinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

Böyle olunca bir mahkemenin itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için;

a- İtiraza yetkili olan yerin bir mahkeme niteliğinde olması,

b- Bu mahkemenin davaya bakmakta bulunması,

c- İtiraz edilen Yasa Yargısının, bakılmakta olan davada uygulanacak Kural olması zorunludur. Konumuz bakımından bu koşulların yukarıdaki (a, b) kesimlerindeki açıklamaya gerek yoktur.

İtiraz konusunun burada önem kazandığı nokta, (c) bendindeki koşul yani bakılmakta olan davada uygulanacak yasa yargısıdır. Anayasa'mız 151. maddesi mahkemeye, bakmakta olduğu davada uygulayacağı yargının iptalini istemesi için yetki vermiştir. Anayasa Mahkemesinin görevi de, mahkemenin yetkili olup olmadığını, itiraza konu edilen yargıları uygulayıp uygulanmayacağını saptamaktadır.

Bu açıklamaların ışığı altında Tokat Ağır Ceza Mahkemesinin uygulayacağı yasa kuralı C.M.U.K. 3006 sayılı yasa ile değişik 14. maddesinin son fıkrası, değil sanığa yükletilen suçun cezasını gösteren yasa yargılandır.

C- C.M.U.K. nun kökü olan Alman Ceza Yargılamaları Yöntemi Yasanın (Die Strafprozessordnung) 15. maddesi, bizim yasamızın 14. maddesi kurallarını kapsamaktadır. Yetkili mahkemenin engeli bulunması (Verhindertsein des Zustaendigen Gerichts) başlığını taşıyan 15. maddesi bizim yasamızın 14. maddesindeki ilkeleri olduğu gibi getirmiştir. Almanya'da da, eylemli ve hukuksal nedenler dolayısıyla mahkeme yargı görevini yapamıyacak duruma girer ya da soruşturmanın orada yapılması kamu güvenliğini çekinceye sokacağı kaygı ve korkusu varsa (eine Gefashrdung der Öffentlichen Sicherhei Zubesorgen) yüksek görevli mahkeme, davanın başka yerde bulunan eşit aşamadaki bir mahkemeye nakline karar verir. Görülüyorki, bu kural bir yöntem kuralıdır. Sanığın cezasını verirken mahkemenin uygulayacağı yasa kuralı değildir.

Bu nedenlerle itiraz konusu yargı, mahkemenin davada uygulayacağı kural olmadığından itirazın yetkisizlik dolayısıyla reddi gerekeceği düşüncesiyle, esasın incelenmesi yolunda verilen çoğunluk kararına karşıyız.

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Adil Esmer